

УДК 657

DOI: 10.60022/2(6)-14S

Татенко Мирослав Юрійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет, Україна

Tatenko Myroslav

PhD Student

Department of Financial Analysis and Audit
State University of Trade and Economics, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2456-0240

Гордополов Володимир Юрійович

доктор економічних наук, професор
професор кафедри фінансового аналізу та аудиту
Державний торговельно-економічний університет, Україна

Hordopolov Volodymyr

Doctor of Economic Sciences, Professor
Professor of the Department of Financial Analysis and Audit
State University of Trade and Economics, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3151-8035

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті розглянуто ключові моменти аудиту експортно-імпортних операцій підприємств агробізнесу в умовах воєнного стану. Визначено особливості такого типу аудиту з урахуванням специфіки галузі агробізнесу та особливостей експортно-імпортних операцій. Акцентовано увагу на необхідності вивчення аудитором бізнес-середовища, у якому функціонує підприємство агробізнесу, щодо якого здійснюється аудит експортно-імпортних операцій. Виходячи з цього, представлено ключові тенденції функціонування аграрного сектору України у 2025 році. На основі фактографічних даних з відкритих джерел досліджено динаміку обсягу чистого доходу від реалізації продукції провідних підприємств агробізнесу (за виключенням холдингів) та зроблено відповідні висновки щодо функціонування таких суб'єктів господарювання в умовах впливу негативних факторів, спричинених війною в Україні. Виділено основні проблеми та виклики, з яким стикаються підприємства агробізнесу в процесі здійснення експортно-імпортних операцій в умовах воєнного стану. З урахуванням цих проблем визначено та охарактеризовано основні виклики та ризики аудиту експортно-імпортних операцій підприємств агробізнесу. Визначено шляхи подолання даних проблем та мінімізації ризиків, що супроводжують такий тип аудиторської перевірки. Акцентовано увагу на аудиті оподаткування експортних та імпортних операцій як складову комплексного аудиту експортно-імпортних операцій підприємств агробізнесу та наголошено на необхідності даної частини аудиторської перевірки для мінімізації або запобігання податкових ризиків, в тому числі ризиків, пов'язаних з трансфертним ціноутворенням. Окреслено ключові моменти, які має виділяти аудитор при формуванні аудиторського висновку підприємства агробізнесу, що здійснює експортно-імпорту діяльність в умовах воєнного стану.

Ключові слова: аудит, експортно-імпортні операції, підприємство агробізнесу, діяльність, сільськогосподарська продукція.

PROBLEMS OF AUDIT OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS OF AGRIBUSINESS ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Abstract. This article examines the pivotal aspects of auditing export-import operations of agricultural enterprises in the context of martial law. It identifies the distinctive characteristics of this type of audit, considering the specificities inherent to the agricultural sector and the unique features of export-import

operations. The necessity for auditors to thoroughly study the business environment in which the agricultural enterprise operates, particularly concerning the audit of its export-import operations, is emphasized. Building upon this foundation, the article presents key trends in the functioning of Ukraine's agricultural sector in 2025. Based on factual data obtained from publicly available sources, this study thoroughly examines the dynamics of net income generated from the sales of products by leading agribusiness enterprises (excluding holdings). It subsequently draws relevant conclusions regarding the operational functioning of these entities in the context of adverse factors that have been exacerbated by the ongoing war in Ukraine. The article highlights the primary challenges and issues faced by agricultural enterprises during the execution of export-import operations under conditions of martial law. In light of these challenges, the study delineates and characterizes the main obstacles and risks associated with auditing the export-import operations of agricultural businesses. Furthermore, it identifies potential pathways for overcoming these challenges and minimizing the risks that accompany this type of audit examination. Particular emphasis is placed on the audit of taxation related to export and import operations as an integral component of a comprehensive audit of export-import activities within agricultural enterprises. The importance of this aspect of the audit process is underscored, particularly in terms of its role in minimizing or preventing tax risks, including those associated with transfer pricing. Additionally, the article outlines the key considerations that auditors should highlight when formulating the audit opinion for agricultural enterprises engaged in export-import activities under the conditions of martial law.

Keywords: *audit, export-import operations, agricultural enterprise, activities, agricultural products.*

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах, обтяжених війною в Україні, функціонування підприємств агробізнесу є ускладненим через зростаючі ризики, серед основних з яких є втрата активів, руйнування економічно-торговельних зв'язків через порушення логістичних шляхів постачання продукції, необхідність конкурувати за нові ринки збуту продукції, висока плинність трудових ресурсів, відтік інвесторів, які вкладали кошти у сектор вітчизняного агробізнесу тощо. В умовах такої невизначеності підприємствам, що здійснюють свої діяльність у галузі агробізнесу, особливо тим, що здійснюють постачання своєї продукції на зовнішні ринки в режимі експорту, або закупають певні види сільськогосподарської продукції у іноземних суб'єктів господарювання та ввозять її на територію України в режимі імпорту, важливо враховувати зростаючі ризики, реалізація яких може завдати суттєвих збитків їх діяльності. Зокрема, за даними оцінки KSE Institute станом на листопад 2024 року, обсяг прямих збитків завданих агропромислового комплексу України складає 10,3 млрд дол США [1, с.16]. Серед них найсуттєвішими втратами у вартісному вираженні були:

- сільськогосподарська техніка – на суму 5,8 млрд дол США;
- зерносховища – на суму 1,8 млрд дол США;
- знищена та вкрадена готова сільськогосподарська продукція – на суму 1,9 млрд дол США [1, с.16].

Враховуючи щоденне зростання вищенаведених збитків, підприємствам агробізнесу варто мати можливість не лише і надалі продовжувати свою ефективну діяльність, а і відображати у своїй звітності достовірні результати такої діяльності для залучення додаткового фінансування та інвестицій від вітчизняних та іноземних інвесторів. При цьому, суб'єктам господарювання, що функціонують у галузі агробізнесу та здійснюють експортно-імпорту діяльність, мають відображати у примірках до такої фінансової звітності ризики, спричинені війною в Україні та по можливості розкрити та описати негативний вплив чинника війни на їх діяльність. А для підтвердження достовірності інформації, наведеної у фінансовій звітності таких суб'єктів господарювання та приміток до неї ключову роль відіграють аудиторські компанії, працівники яких роблять відповідно до вимог закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [2] висновки щодо достовірності відображення в усіх суттєвих аспектах інформації в такій фінансовій звітності та її відповідності вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності в залежності від того, за якими стандартами ведеться облік на підприємстві. На жаль, на сьогодні недостатньо приділено уваги аудиту саме експортно- імпортої діяльності таких підприємств з урахуванням реалій воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню функціонування підприємств агробізнесу а також аудиту у галузі агробізнесу присвячено дослідження багатьох провідних науковців. Зокрема, Бобечко А, розкриває особливості організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств

агробізнесу в умовах російсько-української війни [3], Альошин Є. досліджує шлях оптимізації аудиторських процедур з точки зору оцінки безперервності діяльності підприємств агробізнесу в умовах низки негативних чинників, зокрема, пандемії COVID-19 та війни в Україні [4]. Назарова К. та Малько Д. у своєму дослідженні визначають ключові аспекти адаптації методів аудиту безперервності для агробізнесу в умовах воєнного стану [5]. Незважаючи на високий рівень наукових досліджень в вищенаведених працях, залишається недостатньо дослідженим питання особливостей проведення аудиту експортної та імпоротної діяльності підприємств агробізнесу, враховуючи специфічне економічне середовище їх функціонування в умовах воєнного стану.

Метою статті є визначення основних проблем аудиту експортно - імпорتنих операцій підприємств агробізнесу в умовах воєнного стану а також представлення основних шляхів їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Аудит експортно-імпорتنих операцій є важливою процедурою для будь-якого підприємства агробізнесу, діяльність якого поширюється на зовнішні ринки збуту. Характерною ознакою такого аудиту, що виділяє його серед інших видів аудиту, є спрямованість уваги фахівців з аудиту саме на експортно-імпортні операції, особливо, якщо їх частка у загальному обсязі усіх операцій підприємства є значною. Проте безпосередньо перед початком такої аудиторської перевірки аудитор варто врахувати як особливості галузі агробізнесу, так і середовище, в якому функціонує об'єкт аудиторської перевірки, а також законодавчу базу України, що в тій чи іншій мірі має вплив на зовнішньоекономічні операції вітчизняних суб'єктів господарювання і яка, в умовах воєнного стану, дуже стрімко змінюється. До прикладу, Національний банк України впродовж 2025 року неодноразово здійснював заходи щодо валютної лібералізації, яка може мати прямий чи опосередкований вплив при здійсненні експортних та імпорتنих операцій. Зокрема, Постановою №53 від 9 травня 2025 року [6] та Постановою № 95 від 5 серпня 2025 року [7] Національний банк України запровадив низку пом'якшення валютних обмежень [8], частина з яких стосувалася експортних та імпорتنих операцій за попередні періоди зокрема, щодо:

- проведення резидентом розрахунків за імпорт товарів, поставка яких була здійснена до 23 лютого 2021 року (включно);
- повернення нерезиденту попередньої оплати, отриманої резидентом до 23 лютого 2022 року (включно) за укладеним з нерезидентом договором з купівлі-продажу товару (за операціями, за якими не відбулася/частково відбулася поставка товару з України)[6].

Крім цього, фахівцю з аудиту варто більш глибоко вивчити бізнес-середовище, у якому функціонує об'єкт аудиторської перевірки та дослідити останні тенденції розвитку агробізнесу в Україні. Зокрема, за прогнозами генерального директора «УкрАгроКонсалт» Сергія Феофілова [9], у 2025 році ключові питання аграрного сектору України стосуватимуться наступного:

1. Безпека та логістика. Війна прискорила інтеграцію України з країнами ЄС. Потреба у вдосконаленні логістичних ланцюгів залишається актуальною.
2. Розвиток переробки. Планується збільшення експорту продукції з доданою вартістю (олії, шроту, борошна, кормів) для зменшення залежності від логістики та збільшення доходів.
3. Енергетична незалежність. Розвиваються проєкти з виробництва біогазу, біопалива та інтеграції відновлюваних джерел енергії для зниження витрат на енергоносії.
4. Рентабельність фермерів. Пріоритетними залишаються підвищення рентабельності, адаптація екологічних стандартів і гармонізація законодавства з нормами ЄС [9].

Додатково, для розуміння тенденції галузі агробізнесу та бізнес-середовища, в якому функціонує компанія, щодо якої здійснюється аудит експортно-імпорتنих операцій, доцільно розглянути фінансові результати провідних компаній даної галузі (за виключенням холдингів) за останні звітні роки (рис. 1).

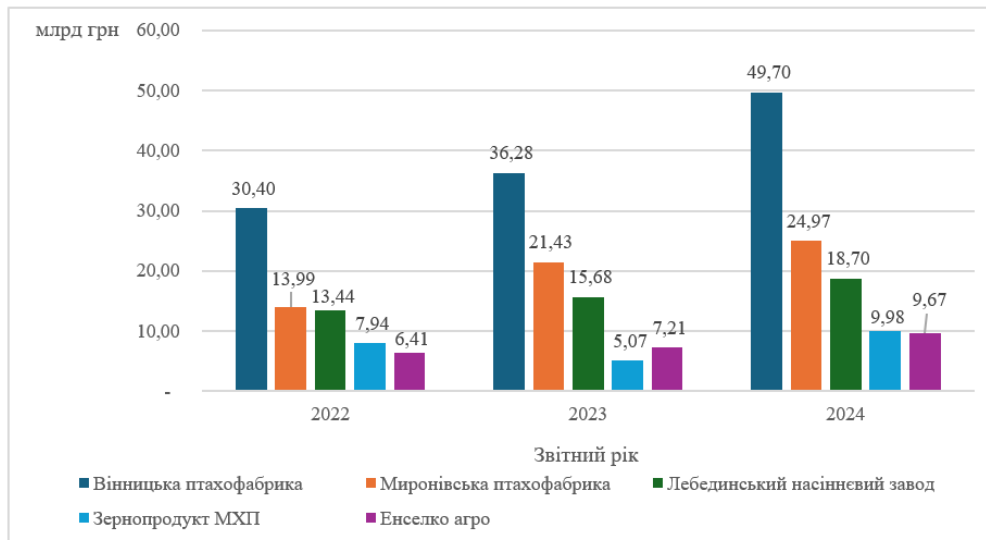

Рис. 1. Динаміка обсягу чистого доходу від реалізації продукції п'яти найбільших за вииторгом підприємств агробізнесу (за виключенням холдингів) за даними Індексу Опендатабот (2025), млрд грн
Джерело: сформовано на основі [10, 11, 12]

Наведений фактографічний матеріал свідчить про стабільне зростання впродовж досліджуваного періоду обсягу виручки п'яти найбільших компаній у сфері агробізнесу (за виключенням холдингів), які очолюють рейтинг Індексу Опендатабот у 2025 році [12]. Лише компанія «Зернопродукт МХП» мала незначне скорочення даного показника у 2023 році у порівнянні з попереднім звітним періодом, проте вже у 2024 році наростила обсяг чистого доходу від реалізації продукції у порівнянні з 2023 роком майже вдвічі (рис.1).

Отже, підсумовуючи, можна зробити висновок, що провідні компанії, які функціонують у сфері агробізнесу, змогли подолати вплив негативних факторів, спричинених війною в Україні та пристосуватись до функціонування в нових економічних умовах. При цьому, варто виділити основні чинники, спричинені війною в Україні, які має взяти до уваги аудитор в процесі аудиту експертно-імпоротної діяльності підприємства агробізнесу. Серед них:

- руйнування інфраструктури, яка необхідна для експорту та імпорту продукції, зокрема, інфраструктури морських портів, що, в свою чергу, змушує підприємства шукати альтернативні шляхи постачання продукції. Крім того, додатковим негативним явищем є блокада або окупація низки портів України, що унеможливає їх використання;

- забруднення сільськогосподарських земель боєприпасами внаслідок мінування або ведення активних бойових дій. Пошук шляхів очищення таких земель від мінно-вибухових речовин та приведення їх у довоєнний стан, придатний для використання, має бути одним із ключових завдань компаній, які мають у своєму володінні такі земельні ділянки;

- загрози обстрілів, що ставить під загрозу знищення значної частини сільськогосподарської продукції, товарів, техніки, елеваторів, зерносховищ та інших активів підприємств агробізнесу, особливо тих, які знаходяться в безпосередній близькості від території ведення активних бойових дій.

Отже, враховуючи це, а також специфіку галузі агробізнесу, аудитор при аудиті експортно-імпортних операцій варто звернути увагу на наступні ризики та проблемні моменти, що можуть виникнути в процесі такого типу аудиторської перевірки:

- проблема облікового відображення списання втрачених внаслідок обстрілів майна та готової продукції або виникнення інших нестандартних ситуацій, спричинених війною в Україні (наприклад, неможливість виконати повністю чи частково експортний контракт, або відвантажити на склад придбану у нерезидента продукцію тощо). Адже деякі специфічні моменти, які можуть виникнути в процесі облікового відображення таких втрат не містять інформації, ані у роз'ясненнях Міністерства фінансів України[13], ані у Міжнародних стандартах фінансової звітності [14], ані у Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку [15];

- проблема документального відображення втрат, спричинених війною в Україні. Для прикладу, якщо підприємство агробізнесу втратило посіви внаслідок обстрілу, існує можливість задокументувати

такі втрати актом обстеження та списання у довільній формі, який затверджує керівник [16]. А якщо поле, на якому загинули посіви, пересіватиметься, то понесені витрати фахівці з обліку рекомендують розподілити на повторювані та неповторювані витрати, та оформити такий розподіл бухгалтерською довідкою або актом, що також складаються в довільній формі [17]. Але при аналізі таких первинних документів аудитор має визначити, чи є вони достатньо інформативними стосовно таких господарських операцій, щоб бути підставою для відображення їх в обліку. У разі, якщо аудитор дійде висновку про недостатність даних, наведених у таких первинних документах, він може запропонувати певні механізми удосконалення таких документів або навіть розробити конкретні шаблони для таких первинних документів;

- ризики, пов'язані з виконанням підприємством агробізнесу своїх зобов'язань перед державою як платник податків. Зокрема, у разі неможливості певний час підприємством агробізнесу виконувати свої податкові зобов'язки аудитор має впевнитися, що такі обставини належним чином були задокументовані відповідно до Наказу Міністерства фінансів України № 225 від 29.07.2022 [18] та з дотриманням вимог, зазначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України [19] для уникнення потенційних податкових ризиків.

Також варто зазначити, що в процесі аудиту експортно-імпортних операцій підприємства агробізнесу аудитор варто здійснити аудит оподаткування, що передбачає собою перевірку правильності розрахунку податкових зобов'язань підприємства агробізнесу, що виникають в процесі здійснення ним експортно-імпортних операцій. Крім цього, в процесі такої аудиторської перевірки фахівцю з аудиту варто окремо звернути увагу на дотримання підприємством агробізнесу вимог трансфертного ціноутворення, що регулюються статтею 39 Податкового кодексу України [19].

За підсумками аудиторської перевірки експортно-імпортних операцій підприємства агробізнесу аудитор викладає своє професійне судження у аудиторському висновку. При цьому, ключові моменти, які має виділяти аудитор при формуванні аудиторського висновку підприємства агробізнесу, що здійснює експортно-імпорту діяльність в умовах воєнного стану, наступні:

- загальний вплив війни на галузь агробізнесу, особливо в регіоні, де розташоване підприємство або група підприємств, які є об'єктом аудиту;
- визначення, чи отримувало підприємство агробізнесу або конкретна компанія групи, якщо об'єктом аудиту є агрохолдинг та інше об'єднання підприємств агробізнесу, збитки, спричинені війною в Україні;
- загальний аналіз збитків понесених таким підприємством, або групою підприємств, якщо об'єктом аудиту є агрохолдинг чи інше об'єднання підприємств, спричинених війною в Україні;
- вплив війни на скорочення експортно – імпортного потенціалу такого підприємства або групи підприємств, за можливості вартісна оцінка такого негативного впливу за категоріями експорту та імпорту продукції;
- прогнозування потенційних ризиків, та негативних чинників, що можуть скоротити експортний та імпортий потенціал підприємства агробізнесу в майбутньому;
- пошук оптимізації експортної та імпоротної моделі функціонування підприємства агробізнесу для нівелювання або мінімізації ризиків, спричинених війною в Україні.

Висновки. Аудит експортно-імпортних операцій є важливим процесом для будь-якого підприємства агробізнесу, особливо якщо значна частина його діяльності поширюється на зовнішні ринки збуту. При цьому, характерною ознакою такого типу аудиту є акцент на експортних та імпортних операціях підприємства агробізнесу. Аудитору безпосередньо перед початком такого типу аудиторської перевірки варто ознайомитись з бізнес-середовищем, у якому здійснює свою діяльність підприємство агробізнесу, особливості галузі агробізнесу, а також з актуальною законодавчою базою, що має вплив на зовнішньоекономічні операції вітчизняних суб'єктів господарювання. Зокрема в процесі дослідження динаміки чистого доходу п'яти найбільших за виторгом підприємств агробізнесу (за виключенням холдингів) за даними Індексу Опендатабот за 2025 рік [12] було зроблено висновок про те, що провідні підприємства даної галузі змогли пристосуватися до нових умов функціонування, спричинених війною в Україні. Тому враховуючи вплив негативного чинника війни, а також специфіку галузі агробізнесу, аудитору при аудиті експортно-імпортних операцій варто звернути увагу на такі проблемні моменти, як облікове відображення списання втраченого майна, готової продукції та інших нетипових ситуацій, документальне відображення втрат, спричинених війною, а також належне документування обставин неможливості підприємства агробізнесу виконати свої зобов'язки як платника податків у разі, якщо такі обставини мали місце у процесі його діяльності. В процесі аудиту експортно-імпортних операцій

підприємства агробізнесу також варто здійснити аудит оподаткування, що передбачає собою перевірку правильності розрахунку податкових зобов'язань підприємства агробізнесу, що виникають в процесі здійснення ним експортно-імпорتنих операцій. Крім цього, при формуванні аудиторського висновку аудитор має виділити такі ключові моменти, як загальний вплив війни на галузь агробізнесу, чи отримувало підприємство агробізнесу або будь-яка компанія групи, якщо об'єктом аудиту є агрохолдинг та інше об'єднання підприємств агробізнесу, збитки, спричинені війною, загальний аналіз збитків понесених таким підприємством, або групою підприємств, вплив війни на скорочення експортно – імпортного потенціалу такого підприємства або групи підприємств, прогнозування потенційних ризиків, та негативних чинників, що можуть скоротити експортний та імпортний потенціал підприємства агробізнесу в майбутньому, а також пошук оптимізації експортної та імпоротної моделі функціонування підприємства агробізнесу для нівелювання або мінімізації спричинених війною в Україні ризиків.

Література

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на листопад 2024 року / Д. Андрієнко та ін. *Kyiv School of Economics*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf (дата звернення: 30.08.2025).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII : станом на 20 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 30.08.2025).
3. Бобечко А. Особливості організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств агробізнесу в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-111> (дата звернення: 30.08.2025).
4. Альошин В. Є. Шляхи оптимізації аудиторських процедур з оцінки безперервності діяльності підприємств агробізнесу в умовах економічної нестабільності. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.77> (дата звернення: 30.08.2025).
5. Назарова К. О., Малько Д. Д. Аудит безперервності діяльності підприємств агробізнесу в умовах воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2024. Т. 11, № 562. С. 197–203. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-197-203> (дата звернення: 30.08.2025).
6. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 : Постанова Нац. банку України від 09.05.2025 № 53. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_09052025_53 (дата звернення: 30.08.2025).
7. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18: Постанова Нац. банку України від 05.08.2025 № 95. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_05082025_95 (дата звернення: 30.08.2025).
8. НБУ впроваджує черговий пакет пом'якшення валютних обмежень. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuje-chergoviy-paket-pomyakshennya-valyutnih-obmejen> (дата звернення: 30.08.2025).
9. Прогноз для аграрного сектору України на 2025 рік: основні тенденції та виклики. *Журнал «Агроном»*. URL: <https://cutt.ly/0rLg7wVx> (дата звернення: 30.08.2025).
10. Рейтинг кращих підприємств сільського господарства України за виторгом у 2023 році. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. URL: <https://opendatabot.ua/c/index/2023/agriculture> (дата звернення: 30.08.2025).
11. Рейтинг кращих підприємств сільського господарства України за виторгом у 2024 році. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. URL: <https://opendatabot.ua/c/index/2024/agriculture> (дата звернення: 30.08.2025).
12. Рейтинг кращих підприємств сільського господарства України за виторгом у 2025 році. *Опендатабот – відкриті дані про компанії, ФОП, суди та нерухомість України*. URL: <https://opendatabot.ua/c/index/agriculture> (дата звернення: 30.08.2025).
13. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/> (дата звернення: 30.08.2025).
14. Запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. *Міністерство Фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/zaprovadzhenja-mizhnarodnih-standartiv-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення: 30.08.2025).
15. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері. *Міністерство Фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата

звернення: 30.08.2025).

16. Озерова О. Посіви постраждали через війну: як облікувати й оподаткувати. *Головбух Агро*. 2022. № 9. URL: <https://agro.expertus.com.ua/969673> (дата звернення: 30.08.2025).

17. Списання загиблих посівів: як відобразити в обліку та які наслідки з ПДВ? «Дебет-Кредит» - *Запитання і відповіді*. URL: <https://consulting.dtki.ua/accounting/individual-transactions/22896-spisannia-zagiblix-posiviv-iak-vidobraziti-v-obliku-ta-iaki-naslidki-z-pdv> (дата звернення: 30.08.2025).

18. Про затвердження Порядку підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у підпункті 69.1 пункту 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, та переліків документів на підтвердження: Наказ М-ва фінансів України від 29.07.2022 № 225: станом на 24 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-22#Text> (дата звернення: 30.08.2025).

19. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 серп. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 30.08.2025).

References

1. Kyiv School of Economics (2025) Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuvan vnaslidok viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy stanom na lystopad 2024 roku / D. Andriienko ta in. [Report on Direct Infrastructure Damage from Destruction Due to Russia's Military Aggression Against Ukraine as of November 2024 / D. Andriienko and other]. Available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf (accessed: 30.08.2025).

2. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist [On Audit of Financial Statements and Audit Activities]: Law of Ukraine dated December 21, 2017 No. 2258-VIII: as of June 20, 2024. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (accessed: 30.08.2025).

3. Bobechko A. (2024). Osoblyvosti orhanizatsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv ahrobiznesu v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Features of organizing foreign economic activity of agribusiness enterprises in the context of the Russian-Ukrainian war]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 65, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-111> (accessed: 30.08.2025).

4. Alosyn V. Ye. (2024) Shliakhy optymizatsii audytorskykh protsedur z otsinky bezperernosti diialnosti pidpriemstv ahrobiznesu v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Ways to optimize audit procedures for assessing the continuity of operations of agribusiness enterprises in conditions of economic instability]. *Elektronnyi zhurnal «Efektyvna ekonomika»*. no.12, DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.77> (accessed: 30.08.2025)

5. Nazarova K. O., Malko D. D. (2024) Audyt bezperernosti diialnosti pidpriemstv ahrobiznesu v umovakh voiennoho stanu [Audit of continuity of operations of agribusiness enterprises in conditions of martial law]. *Biznes Inform.* vol. 11, no.562, pp. 197–203. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-11-197-203> (accessed: 30.08.2025)

6. Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku No. 18 [On Amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022, No. 18]: Resolution of the National Bank of Ukraine dated May 9, 2025, No. 53. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_09052025_53 (accessed: 30.08.2025)

7. Pro vnesennia zmin do postanovy Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku No. 18 [On Amendments to the Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022, No. 18]: Resolution of the National Bank of Ukraine dated August 5, 2025, No. 95. Available at: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_05082025_95 (accessed: 30.08.2025)

8. NBU vprovadzhuie chervnyi paket pomiakshennia valiutnykh obmezhen [NBU Launches Another Raft of Measures to Ease FX Controls]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vprovadjuje-chervnyi-paket-pomyakshennya-valyutnih-obmejen> (accessed: 30.08.2025).

9. Prohnoz dlia aharnoho sektoru Ukrainy na 2025 rik: osnovni tendentsii ta vyklyky [Forecast for the Agricultural Sector of Ukraine in 2025: Key Trends and Challenges]. *Zhurnal «Ahronom»*. Available at: <https://cutt.ly/0rLg7wVx> (accessed: 30.08.2025).

10. Reitynh krashchykh pidpriemstv silskoho hospodarstva Ukrainy za vytorhom u 2023 rotsi [Best Agricultural Enterprises in Ukraine by Revenue in 2023]. *Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP, sudy ta nerukhomist Ukrainy*. Available at: <https://opendatabot.ua/c/index/2023/agriculture> (accessed: 30.08.2025).

11. Reitynh krashchykh pidpriemstv silskoho hospodarstva Ukrainy za vytorhom u 2024 rotsi [Best Agricultural Enterprises in Ukraine by Revenue in 2024]. *Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP,*

sudy ta nerukhomist Ukrainy. Available at: <https://opendatabot.ua/c/index/2024/agriculture> (accessed: 30.08.2025).

12. Reitynh krashchykh pidpriemstv silskoho hospodarstva Ukrainy za vytorhom u 2025 rotsi [Best Agricultural Enterprises in Ukraine by Revenue in 2025]. *Opendatabot – vidkryti dani pro kompanii, FOP, sudy ta nerukhomist Ukrainy*. Available at: <https://opendatabot.ua/c/index/agriculture> (accessed: 30.08.2025).

13. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (accessed: 30.08.2025).

14. Zaprovdzhennia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti [Introduction of International Financial Reporting Standards]. *Ministerstvo Finansiv Ukrainy*. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/zaprovdzhennia-mizhnarodnih-standartiv-finansovoi-zvitnosti> (accessed: 30.08.2025).

15. Normatyvno-pravove zabezpechennia bukhhaltenskoho obliku v pidpriemnytskii sferi [Regulatory and legal support for accounting in the business sector]. *Ministerstvo Finansiv Ukrainy*. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (accessed: 30.08.2025).

16. Ozerova O. (2022) Posivy postrazhdaly cherez viinu: yak oblikuvaty y opodatkovaty [Crops have been affected by the war: approaches to accounting and taxation]. *Holovbukh Ahro*. 2022. no. 9. Available at: <https://agro.expertus.com.ua/969673> (accessed: 30.08.2025).

17. Spysannia zahyblykh posiviv: yak vidobrazyty v obliku ta yaki naslidky z PDV [Write-off of destroyed crops: how to reflect it in accounting and what are the VAT implications]? «*Debet-Kredyt*» - *Zapytannia i vidpovidi*. Available at: <https://consulting.dtki.ua/accounting/individual-transactions/22896-spisannia-zagiblykh-posiviv-iak-vidobraziti-v-obliku-ta-iaki-naslidky-z-pdv> (accessed: 30.08.2025).

18. Pro zatverdzhennia Poriadku pidtverdzhennia mozhlyvosti chy nemozhlyvosti vykonannia platnykom podatkov oboviazkiv, vyznachenykh u pidpunkti 69.1 punktu 69 pidrozdlu 10 rozdlu XX «Perekhidni polozhennia» Podatkovoho kodeksu Ukrainy, ta perelikiv dokumentiv na pidtverdzhennia [On the approval of the procedure for confirming the ability or inability of a taxpayer to fulfill obligations defined in subparagraph 69.1 of paragraph 69 of subsection 10 of section XX «Transitional Provisions» of the Tax Code of Ukraine, and the lists of documents for confirmation]: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated July 29, 2022, No. 225, as of November 24, 2023. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-22#Text> (accessed: 30.08.2025).

19. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]: Code of Ukraine dated December 2, 2010, No. 2755-VI, as of August 1, 2025. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed: 30.08.2025).